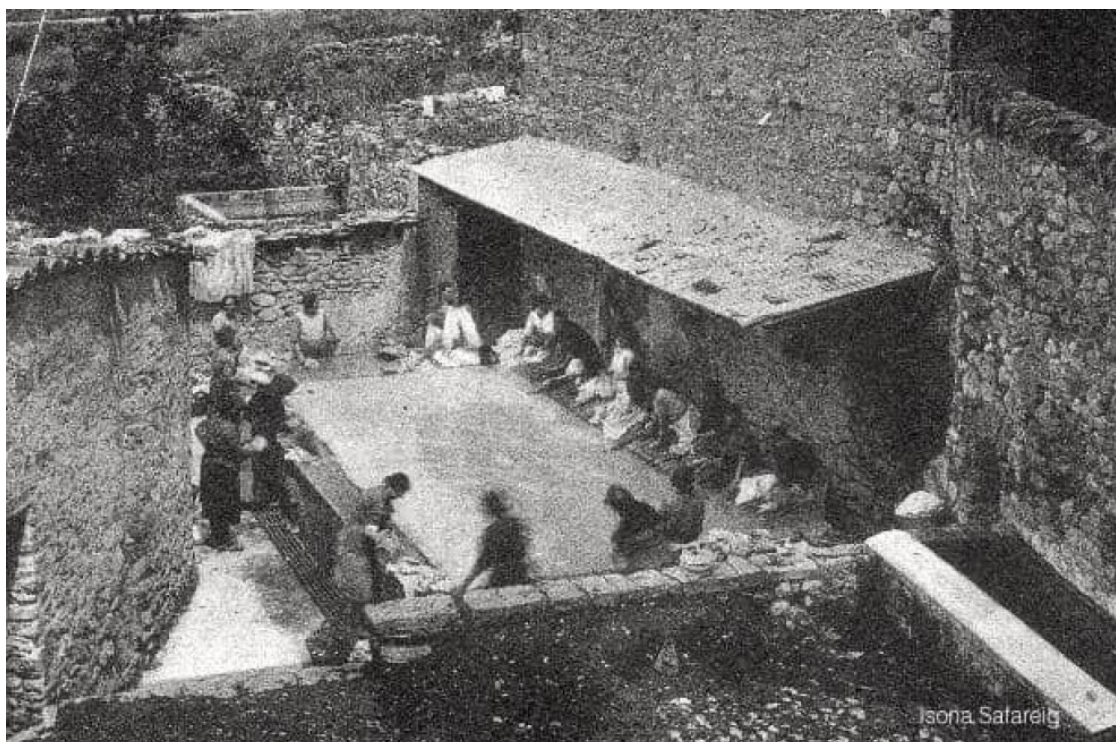

Fer safareig

Article d'opinió del lector Jose Luís Muñoz Díaz sobre el safareig d'Isona, un espai de sororitat

Safareig d'Isona a principis dels anys 1920, ara fa un segle | Manuel Solé

[despiece]Senyor director,

El safareig d'Isona resta aturat en el temps. Un safareig senzillament funcional, no hi ha lloc per a floritures, ornamentació, ni artificis arquitectònics. Només és un rentador que havien de fer servir les dones. El Cafè Modern, en canvi, sí compta amb belles decoracions estilístiques, no només funcionals sinó també estètiques. Només és un espai que havien de fer servir els homes. Una mica el mateix com que les rentadores, els frigorífics, les cuines o els rentavaixelles, que fa un temps només podien ser blancs ara que alguns homes van decidir compartir la vida en comú també a la cuina, amb la revolució electrodomèstica han agafat cromatisme i dissenys futuristes. Fins i tot les cuines van obrir-se a la resta de l'habitatge i el concepte obert s'ha imposat perquè els homes que ajuden a casa no se sentin aïllats.

El safareig, i abans el riu, va ser un espai de treball, però també de socialització, de certa llibertat i sororitat femenina, dintre de les dures tasques de cures familiars i també laborals, a les que tradicionalment la dona ha estat abocada per la societat patriarcal. Les dones en acabar les feines al camp o a les proto-indústries encara els hi quedava una segona jornada laboral de cures dels més petits i més grans, de proveir de menjar a la família, fer les seves "labors", entre elles les tasques de neteja. Els homes mentrestant podien anar al bonic Cafè Modern a jugar a la botifarra i a jugar a canviar el món.

La manca d'aigua corrent a les cases, va obligar a fer servir els rius com espai on netejar la roba,

amb el risc de perdre un llençol a cada bugada. Una feina dura que començava amb el transport de pesades càrregues fins al riu. Les dones sempre s'han carregat les famílies a l'esquena. Un riu que només tenia dues temperatures d'aigua; la freda de l'estiu i la tardor i la gelada d'hivern i primavera. Una tasca que obligava a doblegar-se sobre les pedres o les fustes, amb les mans contínuament humides i fent força. Unes postures considerades poc decoroses i adoptades en un lloc fora de control com era el riu. Els homes, sempre els homes garants de la virtut de les dones, van fer construir safaretjos on les dones podien desenvolupar les seves tasques més a prop. Les dones proposen i els homes disposen. El safareig millorava molt poc la funcionalitat del mateix riu, s'havia fet seguint el model dels abeuradors dels animals i continuava havent-hi massa roba per tan poc sabó, com sempre. A Isona ni tan sols s'arriba a cobrir el safareig del tot per protegir a les dones del sol i la pluja.

La tasca que abans es feia al riu, ara continuava sent feixuga al safareig d'Isona. Un safareig que aprofita una antiga font, ja citada en antics textos medievals, recollint les aigües per omplir dues grans piques. La primera d'aigua neta per esbandir; la segona, per ensabonar amb sabó que les dones, sempre les dones, fabricaven a casa igual que fabricaven el lleixiu i aprofitaven les cendres. Les lloses planes i inclinades que tanquen les piscines, ajudaven en el dur procés de fregar la roba i picar-la amb pales de fusta. Aquest safareig, a l'aire lliure, no va ser gaire millora més enllà de servir de centre de socialització femenina, sempre que no hi hagués roba estesa. Un lloc que, en estar mal vista la seva presència en cafès, els hi permetia com a mínim fer safareig.

Avui el senzill safareig d'Isona forma part del patrimoni etnogràfic. Un lloc de record i memòria de cita setmanal de les dones de les classes populars com a resposta a les necessitats familiars o del dia a dia de les bugaderes. L'arribada de l'aigua corrent a les cases va permetre que la roba bruta es rentés a casa, però no va alliberar a la dona de la tasca feixuga; sí la va aïllar, privant-la de l'espai de trobada. La pròxima vegada que veieu una foto de principis de segle XX amb un grapat d'homes ben vestits amb camises blanques impol·lutes a les portes del cafè, recordeu si us plau, les dones del safareig d'Isona i que a la millor roba s'hi fan taques.

[noitext]

Jose Luís Muñoz Díaz

Historiador[/despiece]

[noticiadiari]68/12444[/noticiadiari]